

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States. Issued every day except Sundays and legal holidays. 75,000 Readers.

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah. Velja za vsa leta... \$8.00 Za pol leta... \$3.00 Za New York celo leto... \$7.00 Za inozemstvo celo leto... \$7.00

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4637 CORTLANDT.

NO. 237. — ŠTEV. 237.

NEW YORK, MONDAY, OCTOBER 10, 1921. — PONDELJEK, 10. OKTOBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

RUSIJA SE VRAČA K STAREMU REDU

VELIKE INDUSTRIJE BODO SE VEDNO POD DRŽAVNIM NADZORSTVOM, A OBRATOVALE BODO ZA PRIVATNI DOBIČEK. — DECENTRALIZACIJA ŠOL. — DENACIONALIZACIJA GLEDIŠČ IN KINEMATOGRAFOV.

Poroča Walter Duranty.

Riga, 8. oktobra. — Nova ekonomska politika bo najbrž proizvedla v Rusiji tako popolno in končno izpremembo kot jo je boljševiška revolucija sama. To ni izprememba od komunizma h kapitalizmu, temveč od državnega socializma h individualizmu, — od birokracije k osebni inicijativi.

Z ekonomske strani je cilj te izpremembe, pospešiti produkcijo živil in izdelanega blaga ter zopet ustanoviti normalen denarni sistem. Z administrativne strani je cilj te izpremembe, odpraviti birokratizem, zavlačevanje ter ustanoviti mesto tega trgovske metode. Tako je Lunačarski, sovjetski minister za vzgojo, ugotovil, da bo od sedaj naprej celi obširni načrt publiciranja, s katerim se peča njegov department, v rokah Sitima, ki je bil preje največji izdajatelj in založnik v Rusiji in ki je bil pred kratkim poslan v Berlin s kreditom \$900.000 da organizira sovjetski publični posel v Nemčiji ter najdi pot za zopetno ustanovljenje papirnate industrije v Rusiji sami.

Nadalje je rekel Lunačarski, da bo ruska kinematografska industrija od sedaj naprej stvorjena v veliko kombinacijo na trgovski podlagi, ki bo imela polnomočno, da kupuje filme in drugo v inozemstvu, daje v najem kino-gledišča Rusom in inozemcem ter organizira produkcijo ruskih slik od strani tujece ali Rusov samih.

Sovjetska vlada namerava raztegniti sličen sistem na vse panoge industrije. Čeprav bodo v pripravi ostale velike industrije še vedno v rokah države, — prav kot v slučaju kinematografske industrije, — se jih bo vendar vodilo bolj na trgovski kot na birokratični podlagi in v praksi se bo veliko število koncesij podelilo Rusom in inozemcem, s čemur bo uveljavljen element zdravega tehnovanja.

Trije izmed glavnih sovjetskih voditeljev, Kamenev, Krasin in Lunačarski, s katerimi je poročevalec razpravljaval o tem vprašanju, pripravljajo kot en mož, da je vlada pripravljena iti zelo daleč, da ugodni inozemcem, ki bodo iskali koncesij v Rusiji. Amerikanci, Angličani in drugi inozemci, ki prisikujejo to zadevo v Moskvi, dajejo vsi izraza svojemu zaupanju, da se bo to v resnici zgodilo ter se ne boje, da bodo koncesionariji izpostavljeni riziku zaplenjena lastnine ali kakemu kršenju sklenjenih kontraktov od strani sovjetske vlade.

Na drugi strani pa povdarjajo — in to so tudi priznali trije sovjetski ministri, — da niso podrobneje še zadosti izdelane glede koncesij za inozemce, da bi predstavljale slednje praktičen predlog.

Soglasno z novimi dekreti ni v teoriji ničesar, kar bi preprečevalo ameriškega izdelovalca čevljev, da otvori tvornico v Moskvi ter prodaja svoje proizvode v mestnih prodajalnih ali da celo uvaža, seveda pod gotovimi pogoji, svoje v Ameriki izdelane čevlje v Rusijo ter jih prodaja Rusom. Dejanski pa bo moralo početi še precej časa, predno bo kakaka stvar praktično mogoča. Dvomljivo je, če kdo izven notranjih krogov sovjetske vlade v resnici spoznava, kako daleč jih bo povedla ta nova politika.

Zopetno uveljavljenje pravice individualne lastnine in dobička posameznega vključuje neizogibno zopetno ustanovljenje pravice podedovanja, kajti če so delničarji, ki kake družbe vsled koncesije od strani države še nadalje deležni dobičkov, čeprav je oni, ki je prvotno podpisal koncesije, mrtev, je nemogoče preprečiti, da bi de-

lič posameznega delničarja ne užival istih privilegijev, dokler je koncesija veljavna.

Kljub veliki množini takih slučajev, katere bo treba definitivno uravnati s postavitvami, prevladuje vendar v inozemskih krogih v Moskvi utis, da hočejo ruske oblasti izvesti svojo novo politiko prav tako odkritosrčno kot so izvajale komunistični sistem, na kojega mesto je stopila ta nova politika. Vse kaže, da so prišle ruske oblasti do spoznanja, da je legitimni dobiček potreben, če se hoče industrijo pospešiti. Oblasti predlagajo vsled tega, da se omeji dobičke koncesionarjev glede vsakega izdelanega predmeta, da se tem potom prepreči profitirstvo, a nečje staviti nikakih meja množini dotičnih predmetov, katere hoče koncesionar izdelati, tako da bo skupni dobiček prav tako izdaten kot je n. pr. v Ameriki.

Decentralizacijo ruskih šol ter denacionalizacijo kino-gledišč in pravih gledišč se je objavilo dne 6. oktobra. Ta novica je prišla iz ust M. Lunačarskega, prejšnjega ministra za vzgojo, ki je dospel v Rigo, odkoder bo skušal odpotovati v Italijo, da zastopa Trejto internacionalno na kongresu italijanskih socialistov.

Centralna vlada je sklenila izročiti upravo šol posameznim krajevnim vladam, ki jih bodo vzdržavale s pomočjo posebnih davkov, — je rekel. — Uveljavilo se bo učni načrt, ki bo vključeval predmete, kojih cilj je pospeševanje revolucionarne zavesti, a to bo bolj v smislu priporočil kot pa obvezno. Privatnih šol se ne bo dovolilo.

Elementarni pouk majhnih otrok od strani boljševikov, — je nadaljeval, — je imel tendenco, da napravi iz gotovega dela bodoče generacije komuniste, a uspešen je bil tudi načrt, da se učni starejši dijake komunistične teorije.

Nepismenost se je v veliki meri zmanjšala pod boljševizmom in to radi večjega števila šol, katere vzdržujejo boljševiki. To je posebno resnično glede armade in mornarice, kjer je sedaj komaj najti človeka, ki bi reznal pisani in čitani, čeprav je v deželi kot taki nekako devetdeset odstotkov analfabetov.

Obdolžbe glede nemoralnosti med otroci pod našim sistemom so napačne, — je izjavil Lunačarski. — Nemoralnost ni večja kot v kateri drugi deželi, kjer prevladuje sovzgojni sistem. Dejstvo, da so dečki in deklice skupaj, zatre preje kot pa vzbudi spolno zavest.

Umetniki bodo od sedaj naprej kontrolirali in upravljali gledišča, — je nadaljeval prejšnji komisar za vzgojo, — z malimi izjemami, a vlada bo vršila naprej cenazno iger in rezervirala gotov del sedežev za strokovne unije in druge.

BRIAND BO OBRAZLOŽIL SVOJO ZUNANJO POLITIKO.

Paris, Francija, 8. oktobra. — Ministrski predsednik Briand je v spremstvu več članov svojega kabineta danes odpotoval v St. Nazaire, kjer bo imel jutri govor, v katerem bo obrazložil svojo zunanjo politiko. Ta govor je dal časa pripravljati ter bo obenem tudi odgovoril na kritike, katere je preteklo nedeljo objavil prejšnji ministrski predsednik Clemenceau glede izvedbe versailleske mirovne pogodbe.

Ena izmed točk govora ministrskega predsednika bo predložila politiko, kateri namerava slediti Francija na razoroževalni konferenci v Washingtonu.

SKUPINA BREZPOSELNIH V NEW YORKU.

ZLOČINSKI VAL MED MLADINO

Val otroških zločincev se je pojavil v vseh večjih mestih in zvezne oblasti so postale pozorne.

Washington, D. C., 8. okt. — Zločini mladoletnih in otrok so obrnili sedaj nase pozornost uradnikov delavskega departamenta in drugih agencij vlade, neglede na pozornost, katero posvečajo temu problemu socijolog, in dobrodelnice organizacije po celi deželi.

Več kot sto dečkov in deklic, starih manj kot dvajset let čaka na obsodbe radi tatavin, banditstva, krajanje avtomobilov in drugih sličnih deliktov v Washingtonu, Baltimore, New Yorku in drugih velikih mestih, soglasno s podatki, ki se nahajajo v posesti uradnikov. Skoro dvajset mladičev pa čaka na akcijo sodišč radi umorov ali ubojev.

Mladostna sodišča v vseh velikih mestih so polna mladih in nedoletnih delinkventov. V nekaterih mestih so bili dodatni sodiški pridruženi sodiščem za mladoletne, da izčistijo predleži materiala.

Poboljševalnice, detenijske hiše in pribežališča po celi deželi so prenapolnjene, soglasno s poročili vodstev teh zavodov.

Generalni pravdnik Daugherty je posvetil temu problemu veliko pozornosti. V nekem memorandumu predsednika Hardinga je predlagal generalni pravdnik ustanovitve zveznih taborišč za vezbanje mladoletnih zločincev in kršilcev postav.

Tudi delavski departament proučuje problem v namenu, da predloži svoja priporočila glede poljšanja in vezbanja mladoletnih kršilcev postav. Od možnosti, da se zmanjša število zločinov med mladoletnimi po celi deželi je v veliki meri odvisen bodoči narodni standard državljanstva, — izjavljajo uradniki.

Kriminalni val, ki ga je opaziti sedaj med mladoletnimi v tej deželi, se je pojavil tudi v Angliji, Nemčiji, Franciji ter drugih deželah. Domneva se, da je direktna posledica vojne, ko je toliko tisočim otrok majkalo pravega vodstva od strani staršev. Ko so bili očetje in starejši bratje v vojni, niso mogle matere v številnih slučajih zadrževati nagibov svojih mlajših sinov in hčera, ki so zašle v slabo družbo ter polagoma tudi na pot zločina.

Število deklic, katere se sedaj pobira ponoči po cestah, je naravnost presenetljivo. Policija je sedaj prisiljena nadzorovati plešišča, restavracije in druge nočne prostore. Ejer se ni v časih pred vojno nikdar pokazal noben stražnik. Policija mora nadalje nadzorovati taksikabe, ki prevažajo dečke in mlade deklice v distrikte, kjer jim preti velika nevarnost. Rekordi policije v New Yorku

ATENE POROČAJO ZOPET O ZMAGI

V oficijelnem poročilu se glasi, da so bili Turki poginani nazaj ob celi Afium - Karahissar bojni črti.

Atene, Grška, 9. oktobra. — Resni boji so se završili med grškimi in turškimi nacionalističnimi četami na fronti Afium - Karahissar v Mali Aziji in posledica teh bojev je bila, da so se morali Turki umakniti. Tako se glasi v oficijelnem poročilu, ki je bilo izdano danes tukaj.

Turški polki, ki so bili reorganizirani in ojačeni, so se utrdili na višini istočno od železnice, ki gre skozi Afium - Karahissar in za Grke je postalo potrebno vprizoriti ofenzivo proti tem pozicijam. — Šesta turška divizija je bila popolnoma poražena ter je zbežala za bojnega polja, zasledovana od junških Grkov. (Jumaških pa, junških, oh bet! — O. stavea).

(Po porazu ob Sakaria reki so se morale grške sile umakniti tekom septembra do črte, ki teče istočno od Eskisjerja ter skozi Afium Karahissar ozemlje, kjer so se zakopale. Glasi se, da so privredili Turki močna ojačenja proti tej grški črti iz drugih okrajev Male Azije.)

Glasi se, da so izgube sovražnika zelo resne. Na eni sekciji fronte so našli sto trupel in sovražnik je pustil na bojnem polju tudi veliko množino vojnega materiala, ko je bil prisiljen umakniti se. Obenem se tudi glasi, da so bile grške izgube le majhne.

Dalje proti severu, v bližini Eskisjerja, je prišlo do infanterijskih in artiljerijskih bojev ob levem boku grških krih.

DOGOVOR MED POLJAKI IN SOVJETI.

Varšava, Poljska, 8. oktobra. — Do popolnega soglasja je prišlo med John Dombarski-jem, poljskim ministrom za zunanje zadeve ter R. Karahansom, tajnikom ruske sovjetske delegacije v Varšavi v sporu glede izvedbe mirovne pogodbe, sklenjene v Rigi med sovjetsko Rusijo in Poljsko.

Kot znano sta si državi medsebojno očitali, da se ena in druga ne drži določb te mirovne pogodbe. In drugih iztočnih mestih so polni slučajev aretacij banditov in vlomilcev v starosti štirinajstih ali petnajstih let. Število kršilcev postav v starosti manj kot dvajset let je naravnost presenetljivo. Gange mladoletnih vlomilcev so nekaj familijarnega za policijo večine velikih mest. Policija ima svoje težkoče, če hoče nastopiti proti tem mladoletnim zločincem, kajti ponavadi predstavljajo taki ropi in taktativne prvi poskus. Rekordi kažejo, da je najtežje aretirati amaterskega tata in vlomilec.

BAVARCI ZAHTEVAJO JAVNO MONARHIJO

V Augsburgu, v katerem mestu ni niti enega nezaposlenega, so se norčevali iz republike.

Augsburg, Bavarska, 8. okt. — Če gre človek ven na železniško postajo, vidi tam veliko znamenje, ki pravi: "Der Zuzug ist Fremden gesperrt." (Tujece je dohod zabranjen.) Z drugimi besedami rečeno je bivanje v Augsburgu prepovedano vsem, ki niso doma iz mesta. Slično znamenje je najti tudi na postaji v Norimberku in drugih mestih. Nikjer ni videti smehljajočega se obraza gostoljubnosti, kajti vsled pomanjkanja stanovanj je potrebno prepovedati prihod tujecev v splošnem.

Sempatam se posreči človeku napeljati pogovor na politiko. V splošnem pa kaj takega sploh ni treba. Tujece ni treba drugega kot sestri v kotiček gostilniške sobe in poslušati pogovore drugih. Če govorijo pet minut, se bo pogovor neizogibno obrnil na politiko. V prejšnjih časih so govorili o politiki v Nemčiji le socialisti, a sedaj govori o njej vsakdo.

Pisce tega članka je sedel v neki dobri gostilni ter poslušal pogovor šestih ljudi iz srednjega razreda. In o tem, če lahko pričakuje Nemčija kake pomoči od Amerike. Splošno je zmagalo prepričanje, da nima Nemčija pričakovati ničesar od Amerike, ki ne bo storila ničesar proti željam Francije in Anglije.

Nato se je zasukal pogovor na domače razmere in čuti je bilo besedo "schweinewirtschaft", kar pomeni, da se na svinjski način vodi sedaj v Nemčiji javne posle. To je bil kompliment za sedanjo nemško vlado.

— Nikake vojne ne bi imeli, če bi Bismarek še živel, — je rekel eden v družbi.

Vsi so soglašali z njim, kajti povečevanje Bismarcka je še vedno živo v Nemčiji in največjo slavo mu pojejo oni, ki bi bili njegovi največji nasprotniki, če bi še živel in držal vajeti nemške vlade v svojih železnih rokah.

Od Bismarcka je bil le kratek korak do vprašanja monarhije. Vsi navzoči so bili monarhisti ter se javno norčevali iz republike. Nikdo ni izrecno govoril o zadnjem kajzerju in splošno so le zahtevali povratek monarhije.

Na Bavarskem hočejo nazaj svojega lastnega kralja. Zadovoljni so bili s prejšnjim kraljem ali pa s kronprincom Rupprechtom. Eden v družbi je bil navzoč v nekem bavarskem mestu, ko se je Rupprecht vrnil s svojo nevesto. Opisal je z velikim zadovoljstvom, kako so vsi mesčani, tudi delavci, razobesili zastave, nazdravljali kronprinca ter korakali v sprevid. Severonemško časopisje ni seveda ničesar poročalo o tem, kajti državni tiskovni urad je dobro di-

ANGLIJO VZNEMIRJA BREZPOSELNOST

NAPETOST JE POSTALA ŠE TEM VEČJA, KO SE JE LOTILA VLADA VEDNO BOLJ RESNEGA PROBLEMA. — LLOYD GEORGE SE BO POSVETOVAL S ČLANI DELAVSKE STRANKE

London, Anglija, 9. oktobra. — Pritisk problema nezaposlenosti postaja od dneva do dneva večji in veliko vznemirjenost je zapaziti med delavskimi organizacijami, industrijalci, delodajalci v splošnem in javnostjo glede načrta, katerega sestavlja vlada, da se loti tega problema ter ga eventualno spravi s sveta.

Skupna konferenca delavskih voditeljev je večeraj sprejela povabilo ministrskega predsednika Lloyd George-a, da naj te naslednji teden posvetujejo z kabinetom glede tega vprašanja, a zastopniki dela so v izmenjavi sporočil z Lloyd George-om dali izraza svojih želji, da se prične s tozadevnimi razpravami takoj. Privolili so le v to, da preiščejo in preštudirajo predloge vlade, a so obenem izjavili, da odklanjajo vsako odgovornost za politiko, katero bo sprejela vlada.

Ben Tillett, delavski član parlamenta ter organizator unije pristaniških delavcev, v kateri je bil skozi dolga leta glavni tajnik, je izjavil večeraj zvečer v nekem manifestu:

— Bankerot nam glede v obraz. Bodoča zima bo čas preiškušanja za delavske organizacije. Vsaka oblika vlade je v stanju panike ali poloma. Če bo to splošna ali narodna nesreča, bo odvisno od administracije.

Pozval je vse strokovne unije na sodelovanje, da izsilijo pomoč vlade.

Kabinet je razpravljaval o vprašanju na svoji popoldanski seji v namenu, da sestavi načrt, ki je za enkrat šele v svojem razvojnem štadiju.

E. W. Petter, predsednik zveze angleških strojnikov je razpravjal večeraj o položaju glede nezaposlenosti ter kritiziral pri tem finančno politiko vlade. Rekel je, da je bil poskus, da se izboljša vrednost angleškega denarja, uspešen, da pa je prišel ta uspeh istočasno z nedo primerno visokimi stroški izdelovanja.

— Mi smo neprimerno zvišali proizvajalne stroške s tem, da smo povišali vrednost denarja, — je rekel. — To je tudi vzrok, da ne morejo kupeji iz drugih dežel kupejliniran ter zna molčati, kadar je treba.

povati našega blaga. Ta politika je bila v glavnem posledica želje, da vzdržimo isti korak z Ameriko, ki se je poslužila istega teka s še dosti bolj usodopolnimi posledicami.

Vladne določbe z ozirom na nezaposlenost so se neprestano izpreminjale izza sklenitve premirja, ko se je dovolilo posebne nagrade za prejšnje vojake ter delavce in delavke v municijskih tvornicah. V zadnjo vrsto je spadalo 800.000 municijskih delavcev in delavk.

Ta načrt pa se je izkazal povsem nezadostnim in neprimeranim, kajti industrije, ki so prehajale z vojne na mirovno podlago, so odpuštile na tisoče in tisoče delavcev, ki niso spadali v kategorijo, za katero je določila vlada podporo. To je povzročilo leta 1919 do izpremembe dostave glede zavarnostna proti nezaposlenosti.

Prispevke za plačevanje te zavarnostne so plačevali delavci sami, nadalje delodajalci in kočno vlada sama. Ta postava je poslovala še precej zadovoljivo do leta 1920, ko je stagnacija v industriji onemogočila številnim delavcem plačevanje pristojbin. Ker je neprestano raslo število nezaposlenih, ki niso mogli najti dela, je bil spejnet nadaljnji amandament ko postavi, kateremu so sledili še nadaljnji amandamenti vsled stavke angleških premogarjev tekom tekočega leta.

Kot stoji postava danes, dobivajo lahko delavci, ki spadajo v podporo te postave, po 15 šilingov na teden, delavke po 12 šilingov, dečki pa po sedem in deklice po šest šilingov.

Število tednov, tekom katerih je mezoče dobivati to podporo, je bilo omejeno na šestnajst. Prsilci za podporo morajo dokazati, da so bili skozi na manj kot dvajset tednov od 31. decembra 1919 naprej zaposleni pri delu, ki spada v področje postave, da iščejo sedaj dela, da ga pa ne morejo dobiti.

Sedanji položaj glede nezaposlenosti je tem hušji, ker je na stotine tisočev takih nezaposlenih, ki so izžepali postavno dovoljeno jim podporo in ki niso sedaj več upravičeni zahtevati še kakko nadaljnjo podporo od vlade.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

so potom naše banke izvršujejo po nižji ceni, zmagljivo in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$ 1.60	1,000 kron	\$ 4.80
400 kron	\$ 2.10	5,000 kron	\$ 23.50
500 kron	\$ 2.60	10,000 kron	\$ 46.00

Italija in zasedeno ozemlje:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 2.55	500 lir	\$ 22.00
100 lir	\$ 4.60	1000 lir	\$ 43.00
300 lir	\$ 13.50		

Nemška Avstrija:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nem.-avstr. kron	\$ 1.30	10,000 nem.-avstr. kron	\$ 11.00
5,000 nem.-avtr. kron	\$ 6.00	50,000 nem.-avstr. kron	\$ 50.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne kot nam poštni denar dosepe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo najamčene izvanredne ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za one, ki so že ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najboljši po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York (Advertisement)

GLAS NARODA

SLOVENIAN DAILY owned and Published by SLOVENIA PUBLISHING COMPANY (a corporation) FRANK SAKSER, President LOUIS BENEDIK, Treasurer

Table with subscription rates for various regions like America, New York, and Europe.

GLAS NARODA (Voice of the People) Issued Every Day Except Sundays and Holidays. Subscription yearly \$6.00.

GLAS NARODA 444 TRADES UNION LABEL COUNCIL NEW YORK CITY

GLOBJI VZROKI.

V zadnjem času se vrši čuden boj, boj proti slabim časom. Proti slabim časom je naperjen, proti visokem cenam ter proti javnosti, ki noče kupovati.

Ljudje verjamejo, kajti, lahko je verjeti lepo stvar. Morda pa leže vzrok tega mrtvila še veliko globlje. Teža versallskega miru tlačí pleča vseh narodov, tlačí jih tako, da se ne morejo razviti.

Gospodje, ki imajo v mislih vedno le svoj lasten dobrobit, nočejo tega spoznati. Še celo tako egoistični so, da prikrivajo očitne vzroke mrtvila in depresije. O boljših časih se niti govoriti ne sme toliko časa, da bo ta nesrečna pogodba revidirana.

SAMI SEBE PREKAŠAJO.

Prohibicijski fanatiki v Združenih državah še niso zadovoljni s svojimi dosedanjimi uspehi. Čeravno se smatra požirek piva, ki bi v polni meri zaslužilo to ime, za zločin, čeravno je ostro prepovedano izdelovati in prodajati alkohol, gre kongres še dalje ter hoče še bolj omejiti uporabo alkohola.

Postave glede zavijanja alkoholnih pijač ni mogoče še bolj poostriiti. Edinole nezmožnost in korupcija prohibicijskih uradnikov omogočata Amerikancem piti alkoholno pijačo.

V tem oziru ni mogoče postaviti še bolj poslabšati. Samo izvedba nekoliko šepa.

Postava je pa dovoljevala zdravnikom prepisovati alkohol kot zdravilo. Tudi temu hočejo suhači napraviti konec. Pa to še ni vse. Tudi izdelovanje alkohola v industrijalne svrhe hočejo prepovedati.

Proti temu se je pa pojavil močan odpor. Proti temu so začeli najodločneje protestirati suhači po poklicu, ki so dobili še sprejemu suhe postavbe dobre službe v departmentu, katerega namen je posušiti Ameriko.

— Lok je preveč napet, — so rekli — in počil bo, če gre še nekaj časa tako naprej.

Med njimi je bil tudi Alfred D. Van Buren, glavni odvetnik zveznega prohibicijskega komisarja. Odstopil je, rekoč, da se bliža "prohibicijska anarhija", katere bigotje in hipokriti nočejo razumeti.

Suhačev pa ne zavaja samo samopašnost k vedno novim pretiranim zahtevam.

Človek lahko dobi za dober denar "zdravilo" ter razne patentne medicine, v katerih se nahaja alkohol v najškodljivejših oblikah.

Teh patentnih medicin se pa ni lotila postava, ki tako strogo prepoveduje vino in celo pivo.

Pri tej stvari imajo glavno besedo materialni interesi mogočnih korporacij, katerim je prohibicija vir vseh dohodkov.

To je sicer v škodo veliko industrijam, toda pomisliti je treba naslednje: čimmanj alkohola se uporabi v kurilne svrhe, toliko večje je povpraševanje po olju. Rockefeller že ve, zakaj je za popolno odpravo alkohola.

S takimi omejitvami pa niso računali resnični prijatelji prohibicije in vsled tega se ji zoperstavljajo.

Z veseljem so vzeli ubogemu delavcu čašo piva in z veseljem hodijo k zdravniku, da jim predpiše kaj "močnejšega".

Kakorhitro je pa na dobiček v industriji ogrožen, kriče vsi suhači proti prehudim in preostrem predpisom.

Zaenkrat so v kongresu na sedlu najbolj slepi in najbolj zagrizeni suhači, ki brezobzirno izrabljajo svoje prednosti.

Vedo namreč, da je narod brez moči ter da ne more dati povdarka svoji volji.

Dopis

Pittsburgh, Pa.

Ker se malokdaj sliši od pittsburskih Slovencev, se mi zdi, da bi bilo dobro nekoliko poročati, kako so razmere v teh slabih časih.

Z delom gre bolj počasi, delamo 3 do 4 dni na teden, nekateri tudi več. Neki dopisnik iz Pittsburgha kritizira pittsbursko naselbino v Glasu Naroda št. 226. Zahvaljuje se semkaj došlim pevskim, družtvom, ker so nekatere nasitili, potem so si morali sami najeti umazan truck, da so se na postajo peljali. Dopisnik je začel kričati radi zadržane prodajalne in veli, da gre rakovo pot. Dragi dopisnik, to ni nič novega. V odboru je nekoliko članov, ki nimajo nobenega vpliva pri narodu. Še povsod je šlo rakovo pot, kjer so ti ljudje svoj nos spotaknili. Resnica je, da se je prodajalna v pravem redu začela, pa ne zato, da bi vsaki po svoji volji denar zapravljali. Večina pittsburskih Slovencev je priskočila s svojim težko zasluženim denarjem na pomoč,

zdaj pa dopisnik veli: Krivda je od strani delničarjev, da ne podpirajo dosti. Koliko pa ti podpiraj, povej! Rekel si, da ste zapravili \$1500.00 brez potrebe. To se mi povedalo do zdaj. Poročali ste, da ste kupili register za \$600.00, zdaj pa novica kroži okoli, da še ni plačan. Zakaj, pa niste nakupili potrebne stvari? Ko je ženska prišla v prodajalno, niste ji imeli s čem postreči. Rekli ste: Le pojdite tam k judu. Dobila je stvari par centov ceneje, potem ste se pa jezili, da ni bilo kraja ne konec. Ko ste seje imeli, ste samo poštene-slovenske gospodinjice ogovarjali. Ko so se delnice prodajale, se je lagalo, to se danes vidi. Tajnik veli, da so nezmorni člani v odboru, da naj bi se odbor nadomestil. Zakaj pa niste tega storili, ko smo zahtevali še ob času? Tudi seje niste hoteli sklicati. Dopisnik veli, da bodo prodajalno zaprli. Mislim, da ni potrebno. Ne bo nihče nič ukralk. Čemu si denar izposojujete, čemu ljudi na limanice vabite, čemu ljudem lažete? Ti ljudje vas bodo kleli!

Peter Zgaga

Oj Slovani, kje so vaše meje, oj Slovani, kje je vaša kri? Prošnjam vašim celi svet se smeje, s plodom vašim vsačdo se redi!

V Ameriki bo kmalo tako daleč, da bo "America First" delavecem za zajtrk. "Columbia" za lunč in "O, say, can you see" za večerjo.

Izkušnja nas namreč uči, da so se nekateri ljudje neizmerno zredili od samega ljubega patriotizma.

Proti Ku Klux Klanem najbrž ne bo uvedena kongresna preiskava. Igralec Arbuckle je pod 5000 dolarjev varšine in bo najbrže oproščen.

Debs se nahaja še vedno v ječi. Taka poročila bi meralo izdati kriminalnega sodišče Združenih držav.

Ku Klux Klanci zato ne bodo deleni nobene kazni, ker na svojo pest izvajajo svoje postavbe, ki so v absolutnem nasprotju s postavami človečanstva in Združenih držav.

Arbuckle bo zato oproščen, ker je s svojimi tristoletimi funti povzročil smrt kinematografske igrice Virginije Rappe. Debs je pa zato v ječi, ker je rekel, da je vojna kričevna stvar.

Pravijo, da še ni miru med Nemčijo in Združenimi državami. Jaz pa vem, da je fiktiven mir, če tedaj zavlada, ko so začeli ameriški časopisi nazivati Nemce z besedo "German", ne pa s psovkom "Hun" in "Tevton".

Včasih mi hoče kdo napraviti poklon in mi piše: "Verjemite mi, da v celem "Glas Naroda" samo "Zgaga" čitam. Drugo me ne briga. Če bi "Zgaga" ne bilo, bi ne bil naročnik".

Prijatelj, vse moraš čitati. In če boš čital vse od kraja do konca, boš prišel na sled krvavi resnici, ki Zgaga ne sledi norec.

Kmalo bo minilo toliko in toliko in toliko let izza časa, ko je Kolomb razkrl Ameriko. Dobro in pravilno bi bilo, če bi se na to obletnico pela na new-yorskem Wall Streetu zahvalna maša.

In tudi Zakrajšek naj se spomni v svoji jutranji molitvi svojega velikega dobrotnika Kolumba.

Gospodje pri jugoslovanskem konzulatu v New Yorku so kot vojilice in kot device. Skrivajo se in nočejo v javnost.

S cirilico podpisujejo svoje imena, da jih nihče ne more razbrat in odkriti.

Tisti denar bi rad imel ki ga je rodil osemnajsti amendment. In tisti denar, ki so ga na njegov konto ljudje zapravili.

Te dni se je vršil v New Yorku velik banket na čast oficierjem prve remške ladje, ki je dospela iz za izbruha vojne v Ameriko.

Par Slovencev, ki bi v prejšnjih časih čaši dušo in kri za avstrijske nemške mornariške oficirje, ni bilo navzočih.

Tudi to je znamenje časa.

Nekateri Slovenci še vedno dosledno pišejo "pitnik" in "precednik". Od precejanja do pitja ponavadi ne daleč.

"Slovenskega Naroda" Frana Učaka hčerka Natalija.

Nesreča na velesejmu. Mizar Ludvik Jaklič je delal na ljubljanskem velesejmu na spahovalnem stroju. Vsled neke grče mu je vrglo desko v stran. Pri tej priliki ga je stroj zagrabil za desno roko in mu odrezal 3 prste.

Nesreča v rudniku. Simon Vetešek, lesni delavec pri rudniku v Trbovljah, je spravljal v dolino hlode, pri tem pa mu je hlood zdrsnil in zadel na levo nogo ter mu jo zlomil.

Iz Slovenije.

Velik požar v Klečah.

Dne 12. septembra popoldne je na osrednjem neznani način izbruhnil sredi Kleč velik požar, ki bi bil kmalo upepelil celo vas. Požrtvovalec dvajsetih na lice mesta došlih požarnih bramb se je za hvaliti, da se je proti večeru požar povsem omejil in udušil. Devetim posestnikom je požar uničil hiše in gospodarska poslopja. Po požaru znatno oškodovani so sledeči posestniki: Mrak Polona, Sever Marijana, Sever Janez, Končič Janez, Lenčič Franc, Škerlj Marija, Sever Lovro, Sotler Josip in Sotler Marija. Celokupno škodo cenijo na približno dva in pol milijona. Bili so naravnost grozni prizori, ko so ljudje morali z vsemi silami braniti svojo lastnino pred divjim elementom. Na lice mesta je prva došla požarna bramba iz Ježice, za tem takoj iz St. Vidja, Dravlj. St. Vida nad Ljubljano, iz Vižmarjev, iz Spodnje Siške, Guncelj, Gameljnov, Nadgorice, iz Šmartna pod Šmarno goro, Stanežič in Rašičev. Požarno akcijo je vodil načelnik župnega odbora Jožef Arhar iz Vižmarjev. Pohvaliti pa je treba vse gasilce, ki so neumorno skoro celo noč žrtvovali v blagor vaščanov.

Uboj v vaškem koritu.

Dne 6. septembra se je vršila pred poročnim sodiščem v Ljubljani obravnava proti delavcu Janezu Mali in Jakobu Jerala iz Koroske Bele, ki sta se pred gostilno Marije Čopove na Koroski Beli sprla s 35letnim Antonom Zupanom. Prepiru je sledil grovov pretep, tekom katerega sta obtožena odvlekla Zupana v vaško korito, ga zamahnila z vodo, da si ohladi jezo in ga nato še tako pretepla s kolom, s katerima ju je malo poprej napadel Zupan, da je slednjemu počil želodec in je naslednjega dne umrl. Obtožena sta priznala vse, zatrjevala pa, da nista imela namena ubiti Zupana. Zgodilo se je to po nesreči in je veliko zakrivil pokojnik sam. Poročniki so verjeli zagovoru, zankali soglasno vsa vprašanja krivde in oprostili obtožena.

Žrtev fantovskega maševanja.

Kot žrtev maševanja — baje je slo samo za eno klofuto — je padel mladi Kunčič, posestnikov sin iz Lesc pri Radovljici. Obtožena Ferdinand Mulej in njegov bratranec Meršol sta ga počakala v gostilni pri Katrineku v Lescah, oborožena s težkimi koli, katere sta skrila pred gostilno. Ko se je Kunčič odstranil iz gostilne, sta šla obtožena takoj za njim in zunanaj se je kmalu razvil pretep, med katerim je planil Mulej z nožem nad Kunčiča in ga trikrat zaporedno zabol. Kunčič je prišel še do gostilne in tam v kratkem umrl. Mulej je dne 6. septembra pred ljubljanskim poročnim sodiščem zagovarjal, da je storil zločin v silni zmotenosti vsled udarca, ki mu

ga je zadal malo preje Kunčič s steklenico po glavi. Meršol pa pravi, da je udaril Kunčiča, da bi ga odgnal od bratrance. Poročniki so potrdili obe vprašanji z desetimi glasovi. Obsojena sta bila Mulej na 2 in četrt leta, Meršol pa na 1 in pol leta težke ječe.

Orel pretepač.

Železniški pripravnik južne železnice v Mariboru Volk, ki je nedavno tega napadel Sokola Antona Mencingerja in ga ranil, je bil dne 5. septembra pred mariborskim sodiščem obsojen na 600 K globe ali 3 dni zapora, povračilo vseh stroškov in 388 K odkodilne za bolečine in zdravnika.

100,000 lir preveč

je izplačal neki uradnik Zagrebške eskomptne banke dne 1. septembra Rudolfu Brejcu iz Salvore v Istri in Romanu Marzelja s Sušaka, ki sta baje potem takoj odpotovala proti Ljubljani, toda tam ju še niso dobili.

Vsled nezgode izgubila glas.

Rezika Cvikel, 19letna delavka, je bila zaposlena v tovarni "Petrovija" na Bregu pri Ptujju. Pri delu jo je nek stroj zagrabil za nogo in ji raztrgal čevlji raz noge. Te ga pa se je Cviklova tako ustrašila, da je izgubila glas. Od tega dne dalje ne govori prav, sliši pa še dobro kot preje.

Konj se je splašil.

Matevž Škraba, posestnik iz Matene pri Igu, se je odpravil dne 3. sept. z ženo, sinom in hčerjo na božjo pot na Brezjah. Pri čisti sv. Florjana v Ljubljani, kjer se zavije cesta navzdol proti Sv. Jakobu trgu, pa se je konj ustrašil električne železnice. Zdirjal je proti trgu Sv. Jakoba. Sin je držal konja nazaj, a ko se mu je prva veriga odtrgala, sta skočila s voza, hotoč konja ustaviti. Medtem pa se je še "stanga" zlomila in je žena padla pod voz. Pri padcu se je poškodovala po glavi in so jo morali odpeljati naravnost na Brezje v ljubljansko bolnišnico.

Nesreča z dinamitno patrono.

Ivan Popotnik, delavec južne železnice v Zagorju ob Savi, je našel v Toplicah v gozdu dinamitno patrono. V trenotju, ko jo je pobral, se je začelo iz patrono kaditi in predno jo je mogel zagnati stran, je nastala razstrelba, pri čemur mu je raztrgalo desno roko.

Smrtna kosa.

V Novo mesto se poroča: Dne 5. septembra je umrla S. Mr. Korneilija Zega, redovnica reda šolskih sester in ravnateljica Civil-Metodove šole v Velikoveu na Koroskem. Pogreb se je vršil 7. sept. na pokopališču v St. Rupertu pri Velikoveu.

V Rožni dolini pri Ljubljani je umrla rodbini strojnika tiskarne

Jugoslovanska Katol. Jednota. Ustanovljena l. 1898. Inkorporirana l. 1900. GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki: Predsednik: RUDOLF PERIAN, 963 E. 185th St., Cleveland, O. Podpredsednik: LOUIS EALANT, Box 102, Pearl Ave., Lorain, O. Tajnik: JOSEPH FISLELE, Ely, Minn. Blagajnik: GEO. L. BROZIC, Ely, Minn. Blagajnik nespričajnih smrtin: JOHN MOVERN, 524 E. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Jugoslavia irredenta. Fašizem v Istri. Iz Trsta pišejo ljubljanskemu "Jutru": Mnogi ljudje pri vas mislijo, da je fašizem oslabljen, la miru vaša moči, ki jo je mel in da bo kmalu izumrl. Varajo se, posebno glede Istre. Fašizem je v tej novo zasluženi zemlji izvršil svojo posebno nalogo, oprečil izvolitev naših ljudi v italjanski parlament, on je uničil ilo naših rojakov, amogre pregnal z dežele, druge prestrašil, zapalil n upustošil naše Narodne domove in privatne hiše naših seljavcov. Sedaj je momentano nekoliko utihnil, oživel pa bo zopet, ko pride pravi čas. Obdasti se fašizem je bolj, ker se pustile in bodo pu-tile nezakazovana vsa njegova živjstva. Fašisti so v Istri organizirani proti Slovanom in organizirale so jih italjanske oblasti dne 21. avgusta so imeli strški fašisti svojo glavno skupšino v Piranu. Prišli so fašisti iz stre in Trsta, počastilo pa je fašiste tudi mnogo nam neprijaznih sebi. Prišel je tudi Ciunta, poslanec in vodja tržaških fašistov. Bil je burno pozdravljen in je seveda udi govoril. Rekel je, da se fašizem ne nahaja v kritičnem položaju, pač pa, da potrebuje več notnosti, da bo kos oni veliki nagi, ki ga še čaka v bodočnosti. Ciunta poroča nadalje o delovanju fašistov v italjanskem parlamentu iz prejde na žalostni prodoru luke Baroš, ki je sedaj definitivno izgubljena. O delovanju strških fašistov je poročal učitelj "ukon, hrvatski renegat, rojen v Medulinu pri Pulju. Istrski fašizem, pravi, rojen v težkih razmerah v Pulju, je sedaj močan in trepak. Ima 52 sekejev z mnogo ti-oč člani in 5 poslancev. Vedite, pravi dalje, da mora fašizem v Istri orati težko ledino, vedite, da mamno mnogo neprijateljev in glavni neprijatelj je slavizem. Tola v slavizmu moramo razlikovati Ivoje: So Slovani, ki obdelujejo polje in ki so vedno pokazali dobro voljo živeti z nami v dobrih odnosih. Poleg teh pa se nahajajo še drugi tipi, naši odkriti sovražniki, ki delujejo z vsemi svojimi silami, da nam škodijo. Evo, taki so fašisti! Dokler Slovan obdeluje polje i sebi i Italjanom, dokler se pusti od italjanskih izzi-vati in izrabljati, dokler je njih užujen, do tedaj je en dober, do tedaj ni neprijatelj Italije. Ko pa se postavi na noge, zahtevajoč

svoje pravice, tedaj je neprijatelj Italije.

Arditi so zapustili Baroš; komedija D'Annunzijevec.

Z Reke se poroča: V nedeljo 4. sept. so "legionarji", ki so sedeli v luki Baroš, zapustili to luko in se odpeljali v Benetke. Od tam so se podali v Gardone k D'Annunziju. Namesto legionarjev so zasedli luko Baroš reški "narodni stražniki" (to je, zopet problem-čeni D'Annunzijevi legionarji). Fašisti so ob odhodu priredili vsajko demonstracijo, streljali v zrak in prisegali, da Baroš ne dajo. Dan pred odhodom je bil na vseh ulicah Reke nabit D'Annunzijeve proglas legionarjem: "Porto Sauro (to je luka Baroš) ne bo izročena svražniku. Narodna zavest se je brnila in je ogorčena proti lažljivosti, s katero se je žrtvovala zaupanje Reke. Moji zvesti naj izročite luko Sauro svoji Reki... itd."

Politični dvoboj v Trstu.

Glavni urednik lista "Popolo di Trieste", Gino d'Angelo, in tajnik fašistične organizacije, Morano-Sassi, sta poslala ravnatelju tržaške "Edinosti" Maksu Cotiču svoje priče, ki so zahtevale pojasnila, oziroma zadoščenja glede članka "Vitezom ognja", ki je bil objavljen v "Edinosti" dne 2. septembra. Maks Cotič je imenoval za svoja zastopnika dr. Besednjaka in dr. Mikuletiča.

Bombni atentat na Reki.

12. septembra ponoči so vrgli neznan storilec v uredništvo reškega nacionalističnega lista Vedetta d'Italia bombo, ki je eksplodirala na oknu strojnice. Škoda je neznatna. Trdi se, da so bomba vrgli pristaši avtonomašev.

Nov odvetnik v Ptujju.

Dr. Anton Horvat je otvoril v Ptujju svojo odvetniško pisarno.

ADVERTISEMENTS. DON'T FORGET AMERICA'S MAKING EXPOSITION SEVENTY-FIRST REGIMENT ARMORY 34th STREET & 4th AVENUE NEW YORK CITY October 29th November 12th

V odgovor. Ponovno nasnanjarec vsem rojakom in rojakinjam, da prave Elgin garantirane močnice in fenske ure čisto zlate prstane, verižice, priveske in vsi drugi slatino tar demante; dalje prave gladne svetovne COLUMBIA GRAMOPONE in SLOVENSKE FLOŠČE prodaja in razpošilja po celi Ameriki nazaj Vaš slovenski večletni trgovec s slatino IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa. Pišite mu po cenik, pošlje ga vam brezplačno.

Cemu ljudje žive.

L. N. Totstoj.

IV.

Obstane tedaj in pravi. — Da je to dober človek, ne bi bil tako gol, saj nima niti srajce na sebi. Le kje si ga iztaknil? — Saj ti vendar pripovedujem. Grem in najdem tega človeka pri cerkvi, golega in popolnoma ozebljega. Ni te čas ugoden golemu človeku! Bog me je navrnil nanj; da bi ne bilo mene, bi poginil. Seveda. Kaj vse se na svetu ne primeri. Vzel sem ga s seboj, ga oblekel in privedel na dom. Pomiri se, Matrona, greh je, da se razburjaš, tudi midva bova morala umreti. — Zopet bi Matrona rada začela psovati, a ko pogleda tujea, umolkne. Tujec je sedel na klopi in se ni ganil, odkar je sedel na klopi. Roke je položil na kolena, spustil glavo na prsi, ni dvignil oči in ga bančil čelo, kakor da ga nekaj duši. Ko Matrona utihne, izpregovori Semjon: — Matrona, ali ni Boga v tebi? — Ko čuje Matrona te besede, zopet pogleda na tujea in sree se ji umiri. Odmalne se od vrat, stopi k peči, vzame, kar je ostalo od večerje, postavi na mizo, položi zdravilno žlice, p apravi: — Večerjajta, človeka! — Semjon dvigne tujea in mu veli: — Prisedi, junče! — Nato odreže Semjon kruha ga nadrobi in prične se večerjati. Matrona sede na kraj mize, nasloni glavo na lakti in opazuje tujea. Kmalu se ji razmili in omili se ji. Tujec se takoj zveseli, pogleda na Matrono in se nasmehe. Ko sta povedčerjala Semjon in neznanec, pospravi Matrona z mize in jame tujea izpraševati. — Kdo si? — Nisem oddol. — A kaj te je prineslo na pot? — Ne morem povedati. — Kdo te je oropal? — Bog me je kaznoval. — In tako si ležal gol? — Tako sem ležal gol in zmuzoval. Zagleda pa me Semjon, zamislil se mu, zato sleče suknjo. Matrona obleče in pravi, naj grem ž njim. Sedaj pa si me ti nasitila in napojila. Bog ti poplačaj! — Matrona vstane, vzame z okna staro Semjonovo srajco, tisto, ki jo je krpala, in jo poda tujeu. Najde tudi hlače, ki mu jih izroči. Tujec obleče, kar mu je dala Matrona in leže k peči. Nato ležeta tudi Semjon in Matrona k počitku. — Matrona je ležala, a ni spala, ni ji prišel iz misli tujec. Ko ji pade na um, da je pojedel zadnji kos kruha in ga jutri ne bodo imeli, ko pomisli, da mu je dala srajco in hlače, se ozlovolji. Ko pa se domisli, kako se je nasmehnil, ji zaigra sree. Ker zasliši, da tudi Semjon ne spi, ga pokliče: — Semjone! — Kaj je? — Pojedli smo ves kruh, kar ga je ostalo, a jaz nisem pekla. Ne vem, kaj bo jutri? Naprosila bom kumice Melanijo. — Semjon ji odvrne: — Ako homo živi homo tudi siti. — Lep človek je to, samo o sebi noče ničesar povedati. — Ko ne more. — Semjone, kako je to, midva dajava drugim, a drugi nama ne? — Semjon ni vedel, kaj odgovoriti. Prekine jo, češ: — Dovolj sva govorila, — se obrne in zaspi.

V.

Zjutraj rano se Semjon prebudi. Otroci so že spali, a žena je odšla k sosedu, da si izposodi kruha. Tujec pa sedi na klopi in gleda v zrak. Obraz mu je danes jasnejši kakor včeraj. Semjon mu pravi: — Kaj hočeva, mili brate! Želodec hoče imeti kruha, a golo telo obleke. Treba se je preživljati. — Kaj znaš delati? — Ne znam nič. — Dovolj je, da hočeš delati. Vsemu se ljudje prične. — Ljudje delajo, delal bom tudi jaz. — Kako ti je ime? — Mihajlo. — Da, Mišo, ničesar nočeš povedati o sebi, a to je tvoja stvar. Toda hraniti se je treba. Delal boš, kakor ti rečem, a jaz te bom hranil. — Bog naj ti povrne. Učil se bom delati. Reci, kaj naj storim? — Semjon vzame nitke, natakne na prste, začne presti in reče: — Glej, to je lahko opravilo. — Mišo pogleda, natakne tudi on na

prste in napravi isto kakor Semjon. Ko je Mišo zvil kitičo, mu pokaže Semjon, kako naj jo utrdi. Tudi to je Mišo takoj razumel. Domačin mu pokaže, kako se reže koža. Mišo je vse takoj razumel. Karkoli mu le pokaže Semjon, vse gre Miši izpod rok. Tretji dan jame delati, kakor da je vse življenje sival čevljar. Dela! je in se ni utrudil. Kadar pa je bilo malo posla, je tiho sedel in gledal v zrak. Na ulico ni hodil, brez potrebe ni govoril, ni se šalil, ni se smejal. Samo enkrat so ga videli, da se je nasmehnil, in sicer prvi večer, ko mu je Matrona dala večerjo.

VII.

Semjon pravi Miši: — Sprejela sva delo, sedaj pa glejva, da ga dobro izvršiva. Koža je draga, a vlastelin srdit človek. Da se le kaj ne zmotiva. Veš kaj? Ti imaš bistrejšje oko in urnejše roke. Tu imaš mero. Prikroji kožo, a jaz sešijem kapice.

Mišo ga poslušava, vzame kožo, jo razgrne po mizi in jame krojiti. Pristopi Matrona, gleda, kako Mišo kroji in se čudi, kako dela. Tudi ona je bila vesela čevljar-skemu poslu, zato takoj opazi, da Mišo ne kroji kože za čevlje, temveč reže okroglasto. Matrona hoče izpregovoriti, a misli si: — Najbrž ne vem, kako se krojijo gospodski čevlji. Mišo zna bolje, ne bom ga motila.

Ko prikroji, vzame dreto in začne šivati, a ne dvojnjo, temveč enkratno, kakor se šivajo brezpetniki. Tudi temu se Matrona zaniči, a ga ne mara motiti.

Ko pride čas obeda, se ozre Semjon na Mišo in vidi, da je sešil brezpetnike.

— Kako to? — zaječi. — Vsa leta je šival in se ni nikoli zmotil sedaj pa me je spravil v nesrečo. Vlastelin je naročil čevlje za mehikimi golenicami, on pa je napravil brezpetnike in tako pokvaril kožo. Kako naj se sedaj pogodim z vlastelinom? Kje naj najdem tako kožo?

Tedaj reče Miši: — Kaj si naredil, nesrečnež? Pogubil si me! Vlastelin je naročil čevlje, kaj pa si naredil ti?

Jedva izreče Semjon te besede, potrka nekdo na vrata. Bil je sluga vlastelinov, ki je prišel na konju in dejal: — Zdravo! — Zdravo! Kaj je?

— Prihajam vam povedati, da gospodu ni več treba čevljev, pozdravlja vas z onega sveta.

— Kako, kako?

— Ni še dospel do svoje hiše, umrl je v saneh. Ko privoziva do hiše, mu pridejo tlomači naproti, a on se zvali s sani kakor vreča. Poslala me je gospa, da vam povem, da ni treba čevljev, temveč napravite brezpetnike za mrtevca. Naročila mi je, naj počakam, da bodo gotovi in naj jih prinesem s seboj.

Mišo vzame z mize odrezke usnja, jih zavije, prime v roke gotove brezpetnike, udari drugega od drugega, obrise in izroči slugi. Sluga jih vzame in se poslovi. (Konec prihodnjic.)

LJUDJE HOČEJO LE NAJBOLJŠE MESO.

Washington, D. C., 6. oktobra. Depresija v industriji in trgovini ter nezaposlenost ne najdeta nobenega odseva v izbiri mesa pri ameriškem občinstvu, — izjavljajo veleklavničarji v nekem ugotovilu, ki je bilo izdano danes. — Vspricho dejstva, da so skoro štiri milijoni industrijalnih delavcev nezaposleni, bi človek pričakoval, — se glasi ugotovilo, — da bo postalo po vpraševanje po takozvanem izbranem mesu manjše in da bo občinstvo v splošnem poslušalo onih kosov mesa, katere je mogoče dobiti za nižjo ceno. — Skozi celi mesec september je bilo povpraševanje po bolj dragem govejem mesu večje kot pa povpraševanje po cenejšem mesu in isto velja tudi glede svinjine, kajti nadražji kosi so najbolj odhajali. (To je seveda velik švindal, kajti če kupi človek cenejše kose mesa, dobi samo mast in kosti ter mora kupiti trikrat toliko in polega tega še smrđljivo robo.)

NEWYORSKI VLAK SKOČIL IZ TIRA.

Cleveland, O., 6. oktobra. — Druga sekcija potniškega vlaka št. 25 Twentieth Century Limited, namenjena proti zapadu, je skočila iz tira pri Butler, Indiana, sedemdeset milj zapadno od Toleđa, danes zjutraj. Lokomotiva je ostala na tračnicah in noben izmed vozov, kki so skočili iz tira, se ni preobrnil. Nikdo ni bil poškodovan.

Položaj v Avstriji.

V Kaerntner Tagespostu piše resen nemški politik: Šest milijonov Avstrijcev je zagazilo v močvirje, iz katerega se najbrž ne bodo mogli nikdar več izkopati. Samo skupno delo vseh, samo poizrtvovalnost vseh bi nam še mogla prinesiti rešitev. Ententa vedno in vedno ponavlja, da obstopi naša rešitev le v samopomoči, ne pa v podpori od zunaj. To je prva zapoved za vsakega Avstrijca. Vidni uspeh povzdige našega gospodarskega napredka bi se moral pokazati pri naših zastopnikih v državnem zboru. One tri stranke, ki tam sedijo, so odgovorne za to, kar se v Avstriji godi. In tam je predvsem potrebno skupno delo. Ako je v državnem zboru izražena ljudska volja, tedaj bi morala obstajati tesna vez med ljudstvom in upravo. Žal nam kaže resnica ravno nasprotno. V svoji demagogični volilni pedagogiki poslanci ubijajo čas v strankarskih prepirih in zahtevah in ne jemljejo v ozir najpotrebnejših poslov. Za posvetovanje v parlamentu je ljudstvo popolnoma brezbrizno. Celo dnevniki priobčujejo v državnozbornskih dogodkih čisto na kratko. Ljudstvo je izgubilo za vse to zanimanje samo tu in tam poslušne kdo, če so sklenili novo davčno postavje. Poslanci smatrajo posvetovanja v dunajskem parlamentu kar formalnost, ki donosa dijete. Kajti dežele so se samosvojile in deželni zbori so jim važnejši nego dunajski parlament. Pri tem imamo sicer še skupno ustavo — na papirju, drugače je pa ta država že davno razjadla v manjše dele. Še nikdar, odkar obstoji parlament, se še ni vršila v njem debata o pravih in resničnih potrebah naše države. Vprašanja, kot bobnotno razpaslo verižništvo, pravi vzroki naše finančne krize, v nebo vpijoča protekcija, milijonski dobički v posameznih ministrstvih in v centrali si pustile parlament popolnoma ravnodušne. Ljudstvo je na ta način izgubilo ves interes in polagoma uvideva, da se vrši s pojmi o samoodločbi popolnoma napačna igra. Trezni elementi vidijo, da so potisnjeni v kot, ker se nič ne zgodi, kar bi odvrnilo korupcijo in popolno "balkanizacijo" naše, nekoč kulturne države. Važna, vse ljudstvo zadevajoča vprašanja se obravnavajo v sejalih raznih odsekodv, da le tu in tam pride kakšen sklep na dan. V cenah je nastala strahovita zmešnjava. Povziranje plač, zvišanje davkov, vedno večja množina papirnatega denarja itd., vse to obstoji še nadalje. Ni razvidno, kakšen bo konec. Trezni elementi že polagoma uvidevajo, da je avstrijska država opereta, katere na svetu nikjer ne vpoštevajo. V dobi tretih let se je posrečilo tisočletno kulturno delo uničiti. Recimo kar hočemo, mi tičimo v boljše živinu.

Take so dandanes razmere v Avstriji. Neplodna vsenemška politika iz habsburških časov resno ogroža obstoj avstrijske republike, ki se ne zaveda svojih dolžnosti napram ententi in sosednjim državam. Kakšen bo konec?

Kulin ban.

Kulin ban je bil vladar v Bosni in velik prijatelj svojega ljudstva. Raditega se o njem med narodom mnogo govori.

Tudi moji starši so se doselili iz Bosne in se dobro spominjaj, da mi je strie večkrat dejal: — Za Kulina bana je bilo vse drugače. — Toda preteklo je že več kakor sedemsto let, kar je banoval Kulin ban v Bosni.

Kulina bana je dohitela noč v gori, odkoder se je hotel popeti za Vilinski vrh ter presenetiti vilo, ki jo je vsakdo hotel posestriti. Toda našel je s poti, sledeč milemu, omahljivemu glasu, ki se mu nikakor ni mogel ustavljati. Hodil je, dokler se ni popolnoma utrudil ter zaspal pod boričem. Ko je zjutraj zardela zora in se dvignilo solnce malo nad gore, so padli solnčni žarki Kulinu banu baš v obraz, tako da začne v snu zaprtimi očmi drhteti in solze prekatati, dokler se ne razpne nad njim košata veja ter ga zakrije solnce. Tako je mogel Kulin ban še nekaj časa sladko spati. Tedaj se odtrga od zelene vejice, v kateri hladu je Kulin ban počival, zelen listič in mu pade na obraz. Kulin ban se prebudi in se silno začudi, ko opazi skozi liste zlatolase lepoticio, popolnoma belo oblečeno, opasano z zlatim pasom, ki je držala z belo roko ono vejico. Kulin ban skoči pokone, si vzame sen iz oči in odmakne vejo, da vidi, kdo ga je čuval pekočega solnca. Lepotica spusti vejo in hoče pobegniti, a Kulin ban vzkligne: — Pri bogu te sestrim, lepa vila ne beži od mene! Raje mi povej, kdo si, da se ti zahvalim za lepi hlad in da mi boš za veke verna posestrima, ki mi bo dajala lepe nasvete ter mi v stiski pomagala!

Vila obstane in odgovori: — Vila sem in tvojeja pokoletnja. Prošlo noč sem te rešila velike nesreče. — Kako to? — jo vpraša Kulin ban. — Da si zadel na vilinsko kolo, storil bi bil napačno! — mu odvrne vila.

Hotel sem posestriti eno izmed vil v kolu, da mi pomaga biti neprijatelj, širiti mojo oblast in gospodarstvo ter tako postati slaven in dičen, — odgovori Kulin ban. — Nesrečnež, ne presojaš, koliko rodne krvi bi moral prečiti, koliko ljudi pomoriti, da pobiješ vse svoje sovražnike, ki te sedaj niti ne motijo. Koliko vrlih sosedov bi moral oplentiti in zarobiti, da moreš svojo državo po volji razširiti. To je vse krvav in neplemenit posel, ki Bogu nikakor ni povšeči. A s koliko željami in pohlepom bi ti vile napolnile sree, ako hočeš

izvesti, kar ti je padlo v glavo! Kdor se le začne popenjati po lestvi slave, ta se ne da ustaviti in strmoglav v prepad, in brezumno, vsakogar, ki se mu postavi na pot. Kdor začne odvzemati tuje blago se ne more nasititi ter gomili zločin na zločin. Zato te, Kulin ban, zaklinja vila tvojeja rodu in plemenja, da opustiš krvavi posel četovanja in plenjenja. Krvavi so venici, ki bi si jih s tem pridobil. A zato ne bodi bojazljivec, temveč čuvaj in drži, kar že imaš. Imaš položnike, ki ti gredo po zakonu bodi vsem hkrati oče in mati. — Črtdi in okrepi svojo državico, da ti ne bo mogel nihče do živega. Glej, da se pomaga sirotam, da bo evetela trgovina in da bo imel vsak svojo pravico. Tedaj se bodo tvojeja imena spominjali, dokler se bosta gibala solnce in mesec. Veneč tvoje slave bo zelenel lepše, nego da postaneš še tako silen junak!

Tako je govorila zlatolasa vila Kulinu banu na dušo, a on, plemenit in bistroumen človek, se je brž odločil za boljše pot ter obljubil vili, da se bo ravnal po njenem nasvetu, vila pa mu zopet obljubi, da mu bo zvesta posestrima in da bo njegovo ime zaslovelo.

Od tega dne je Kulin ban skrbel za splošno blaginjo svoje državice. Kjer je bilo treba storiti kaj dobrega ljudstvu, tam Kulinu banu ni bilo žal niti truda niti mra. Ni mu bilo do tega, da se mu vse klanja in da ga kujejo v zvezde. Zbral je okoli sebe razumne in poštene svetovalec in rad poslušal njihova navodila. Zahteval pa je očločno, da nihče ne stopi s poti poštenja in pravice.

Tako je Kulin ban s svojo veliko skrbnostjo za občno blaginjo držal besedo, ki jo je dal vili. A vila je storila, da se ljudje, kadar hvalijo dobre gospodarje, spominjajo tudi dobrega Kulina bana.

Pozabljen Esad paša.

Kakor znano, je bil pred 15. meseci umorjen v Parizu Esad paša. Ker njegovi sorodniki niso dovolili, da se pokopje njegovo truplo na pokopališču, so ga shranili začasno v takozvanem skladišču mestne občine, kjer se še vedno nahaja. Dnevna "ležarina" za Esad pašo znaša 1.40 fr. Dosedaj se ni še nihče prijavil, da bi shranil truplo človeka, ki je bil slaven in poznan v društvu evrop. diplomatov. Tajnik skladišča je te dni izjavil, da bo dal pokopati Esad pašo na kateremkoli pariškem pokopališču, ako se nihče ne javi, ki bi končno poskrbel za njegovo posmrtno bivaliče.

Za smeh in kratek čas.

Pozna svet.

V nekem nabožnem listu je bilo pred kratkim čitati naslednji oglas: — Duhovnik išče kuharico. Prednost imajo take, ki še niso nikdar služile pri kakem duhovniku. —

Duhovnik, ki je iskal tako kuharico, je bil očitno nepokvarjen in deviško živč človek, ki bo gotovo še nadalje ostal veren svojim principom.

Lahko umevno.

Neki žid je vprašal svojega tovariša: — Povej mi, Izak, kako je to, da ti vedno ujameš bolho, če te ugrizne? — Kaj se pravi to? — je odvrnil vprašani. — Če zagrabim poleg ujamem pa kako drugo.

Pretkan odgovor.

Oče je rekel svoji hčerki: — Ana, večeraj je prosil gospod Cvirin za tvojo roko. Ti pa moraš čakati, dokler ne bo tvoja starejša sestra Lina pod streho. Ona je starejša in se mora torej prej poročiti. — Tega pa ne morem razumeti, — je odvrnila hčerka, — saj vendar spravijo najmanjše otroke najprvo v posteljo.

Humor na smrtni postelji.

Slavni ravnatelj vseučiliške klinike na Dunaju, Johann Peter Frank, je ležal na smrtni postelji in vsak trenutek ga je lahko odnesla božja dekla, katero je tako pogosto odpobil od postelje družih. Še enkrat se je zbralo osem najbolj slavnih dunajskih zdravnikov, da se posvetujejo. Naenkrat pa se je bolnik naglas zasmel.

— Kaj pa je? — so ga vprašali zdravniki.

— Ravnokar mi je padla v glavo neka storija, — se je glasil odgovor. — Na bojnem polju pri Wagramu je ležal neki francoški grenadir ter štel svoje rane. — Parbleu, — je vzklknil, — osem brogel je treba, da se upihne francoškemu grenadirju luč življenja! — Tovariši, tudi vas je osem tukaj. —

Ko je izrekel te besede, je umrl s smehljajem na ustnicah.

Med turisti.

Prvi: — Ali res tako dobro poznate Triglav? — Drugi: — Kaj jaz ga ne bi poznal? Tega sem poznal, ko je bil še čisto majhen hribček!

Naše tipkarice.

Prvi gospodar: — Zakaj pa se ne oženite? — Drugi gospodar, njegov dru-

žabnik: — Če cstanem samec, mislijo moje tipkarice, da bom vzel eno izmed njih in se zadovoljijo z manjšo plačo.

Gospodje vlomilci.

Pričetnik: — Ali bi ne mogel tudi jaz stopiti v vašo zadrugo? — Star vlomilec: — Obžalujem, a pri sedanjem prenapolnjenju moremo sprejeti le še izučene umetne ključavničarje in tehnične inženirje.

Obziren.

Prvi bratec: — Ti si bil zopet tepen v šoli. — Drugi: — Da, a nabil me je stari učitelj, in to nič ne boli. — Prvi: — Zakaj pa jočeš? — Drugi: — Da napravim staremu možu malo veselja.

Tudi račun.

Nekje na Kranjskem je bila gostilna, kjer je bil jedilni list opremljen z naslednjim pripombo: — Jedila brez pijače deset vinarjev več. — Soglasno s to obločbo je tudi računal neki natakar. — Vi imate golaž za 75 vinarjev brez piva, torej 85 vinarjev. — Gost: — Povejte mi, moj dragi prijatelj, koliko pa stane, če ne bom izpil dveh čes piva?

WSS WSS WSS WSS WSS

ADVERTISEMENTS.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik besedilist v Pittsburghu, ki ima 34-letne prekušnje v zdravstvu vsakih možnih boleznih. — Vse možne bolezni zdraviva po o-razdrženju s pomočjo Kolerove hitro opazite in vagnj fransoškij zdravje, nato vse bolečine v k-ach, pridite in izstili vam bom kri. Ne čakajte, k-va ta bo-zen našega. — Vse možne bolezni zdraviva po o-razdrženju s pomočjo Kolerove hitro opazite in vagnj fransoškij zdravje, nato vse bolečine v k-ach, pridite in izstili vam bom kri. Ne čakajte, k-va ta bo-zen našega. — Evropa, sem, trganje, bolečine o-čelne bolečine, ki nastanejo vled nečiste krvi, odpravim v kratkem času in ni pot-š-no laha! — Nekateri drugi zdravilni rajbo to-lača, da vs razumejo. Jaz imam 30 let starost, k-aja, nato vse lažje zdravim, ker več razumem sloveca. Uradne ure: ob sobotnikih od 8. do 8. Ob nedeljah od 9. do 8.

SLOVENSKE - PIANO - ROLE

LJUBCA MOJA	\$1.25	VSI SO PRIHAJALI ..	\$1.25
MLADI VOJAKI	\$1.00	HOLZHAUER MARS ..	\$1.00
DONAVSKIH VALOVI ..	\$1.00	ČREZ VALOVE	\$1.00

se dobijo edino pri:
NAVINEK - POTOKAR CO., 331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

PRISRČEN smeh je najboljše zdravilo sveta.

Če ste otožni, zamišljeni — se prav na široko zasmejte — pa boste takoj ozdravje-tili.

Knjiga Peter Zgaga vam povzroči smeh, kadarkoli pogledate vanjo.

Ena knjižica za 50 centov vam bo trajala za vedno.

Izredite ta kupon, pridobite petdeset centov v zamkah ter ga pošljite:

Slovens Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York.
Cenjeni: Za priloženih petdeset centov v zamkah mi pošljite knjigo "Peter Zgaga."
Ime
Naslov
Država

Vdova Leruž.

Spisal E. Gaboriau.
Prevedel za "Glas Naroda" G. P.
Francoski detektivski roman.

33 (Nadaljevanje.)
Mimoidoči so prihital na pomoč ter poklicali policijo. V njegovem žepu so našli njegov naslov ter ga spravili domov. Ko je prišel zopet k zavesti, je ležal na svoji postelji, ob koje vznožju je zapazil svojega očeta.

— Kaj se je zgodilo? — je vprašal. — Z velikim previdnostjo mi je nato še pojasnil, da je skozi šest tednov visel med življenjem in smrtjo. Zdravniki so rekli, da je njegovo življenje rešeno. Sedaj, ko se mu je vrnila pamet, bo vse dobro.

Pet minut pogovora ga je izmučilo. Zaprl je oči ter skušal zbrati svoje misli. Begale po se sem in tja divje, kot usahlo listje v jesenskem vetru. Preteklost se mu je zdela zavita v temno meglo. Sredi te teme in zmede pa je videl jasno in razločno prizor, ki ga je imel z gosposkično de Arlanž. Vsa dejanja do trenutka, ko je objel Klara, so bila jasno izrisana. Stresel se je. Njegovi lasje so postali mokri od pota.

Ni se mu posrečilo postati morilec.
Dokaz, da je prišel v resnici zopet v polno posest svojih duševnih zmognosti, je obstajal v tem, da se je spomnil na vprašanje iz kriminalnega zakonika

— Če bi bil izvršil zločin — se je vprašal — ali naj bi me obsodili? Da. Ali sem bil odgovoren? Ne. Ali bi bil čim, završen v stanju duševne zmede, zločin? Ali sem bil blazen? Ali sem se nahajal v onem čudnem duševnem razpoloženju, ki se vedno pojavi pred kakim nepostavnim poskusom? Kdo more odgovoriti na to? Zakaj nislo šli vsi sodniki skozi nerazumljive krize kot je bila moja? Ali bi mi vrjeli, če bi jim ponovil svoj doživljanje?

Par dni pozneje je že toliko okrevdal, da je lahko vse zaupal svojemu očetu. Stari gospod pa je le skomignil z rameni ter mu zagotovil, da je to le spomin na njegov delirij.

Starega gospoda je ganila povest o neuspešni snubitvi sina, a ni mogel videti v tem nikake nepopravljive nesreče. Svetoval je, naj misli na kaj drugega. Mu stavlil celo premoženje na razpolago ter mu priporočil, naj se poroči z neko debelo in bogato gosposkično iz Poatu, ki bi gotovo izvrstna žena in mati. Nato pa se je vrnil domov, kajti posestvo je trpelo v njegovi odsotnosti. Dva meseca pozneje pa se je preiskovalni sodnik zopet lotil svojega običajnega posla. To pa je bilo zelo težko delo zanj. Opravljal je svoje dolžnosti kot telo brez duše. Čutil je, da je njegovo sree zelo zlomljeno.

Nekoč si je drznal obiskati svojo staro prijateljico, markizo. Ko ga je zagledala, je zakričala od strahu. Smatrala ga je za prikazen, tako zelo se je izpremenil.

Klara je bila bolna skozi teden dni, ko ga je videla.
— Kako zelo me je ljubil, — si je mislila. — Skoro da je umrl radi mene. Ali me tudi Albert ljubi tako?

Ni si upala odgovoriti na svoje lastno vprašanje. Hotela ga je potolažiti, govoriti z njim ter ga razvedriti, a nič več ga ni bilo na izpregled.

Daburon pa ni bil človek katerega bi se moglo strmoglaviti brez boja. Kot mu je svetloval njegov oče, je skušal misliti na druge stvari. Pogosto je zašel skoro na prag razuzdanosti, a vedno ga je zadržala čista poloba Klare.

Nato pa se je zatekel k delu, kot v svetišče. Obosodil je samega sebe na najbolj neumorno delo ter prepovedal samemu sebi misliti na Klara, kot preprosto jetični samemu sebi spomin na svojo bolezen. Njegova resnost, njegova neumorna delavnost je bila vredna slovesa ambicioznega moza, a on se v resnici ni zanimal za nobeno stvar.

Konečno, čeprav ni našel nobenega pravega počitka, ga je vendar ta neumorna zaposelnost oprostila žalosti, ki ponavadi sledi veliki katastrofi. Pričelo se je ozdravljenje pozabljenja.

To so bili dogodki, na katere je oče Tabaret spomnil Daburona, ko je izgovoril ime Commarin. Misil je, da so pokopani pod pepelom časa. Prišli pa so zopet na površje kot besede, pisane z nevidno tinto, ki pridejo zopet na površje, če se segreje papir, na katerem so pisane. V enem trenutku so se dogodki razvili v njegovem spominu, z bliskovito naglico sanj, ki se rogajo časa in prostora.

Treba je priznati, da je bila njegova prva misel ona sovraštva in tej misli je sledilo obsojanje vredno čustvo zadovoljstva. Slučaj mu je izročil tega človeka, kateremu je dajala Klara prednost pred njim. Tega človeka, ki ni ošaben plemenitaš, temveč nezakonski sin prekešne zveze. Da si zavaruje ukradeno ime, je izvršil najbolj podli umor. In on, sodnik, bo imel nezrečno zadovoljstvo, da udari svojega sovražnika z mečem pravice.

Ta misel pa je bila le mimoidoča. Vest moža se je uprla in njen glas se je dvigal nad šepetanje sebičnosti.

— Ali je kaka stvar bolj grozna, — je vzkliznil, — kot to spanjanje dveh idej, sovraštva in pravice? Ali se more sodnik, ne da bi zaničeval samega sebe, spomniti, da je bil kriminallec, kojega usoda je v njegovih rokah, njegov sovražnik? Ali more sodnik soditi človeka, proti kateremu ima v svojem sreju le eno kapljico sovraštva? Že večkrat preje si je rekel Daburon, ko je pričel kako preiskavo:

— In tudi jaz, tudi jaz sem se skoro omadeževal z grdim umorom.

In kaj hoče storiti sedaj? Aretirati hoče ter izročiti proti človeka, katerega je hotel nekoč uaroriti.

Svet seveda ne ve za ta zločin misli in namena, a on sam ga ne more pozabiti. Ali ni to zadosten vzrok za odstop? Ali ni boljše, da se umakne, da prepusti nekemu drugemu to nalogo?

— Ne, — si je rekel, — to bi bilo strahopetstvo, ki bi ne bilo vredne mene.

Naenkrat pa je imel napad blazne velikodušnosti.
— Če ga rešim, — je mrmral, — če ga rešim radi Klare ter mu ohranim čast in življenje? Kako bi ga mogel rešiti? Le s tem, da zاتم pričevanje očeta Tabaret ter napravim slednjega svojim sokrivcem v molku. Nalaseb bo moral kreniti po napačni poti ter ločiti z Gevrolom vred namišljenega morilca. Ali je to mogoče?

Sodnik je zelo trpel.
Kako izbrati si pot sredi toliko zadržev? Pričel je emahovati ter padal iz enega ekstrema v drugega.

Kaj naj stori? Njegov duh je po tem novem in nepričakovanem udarec zmanj skušal priti zopet v ravnotežje.

— Umakniti se? — je rekel sam proti sebi — Kje je potem moj pogum? Ali ni boljše, da ostanem zastopnik postave, brez predsedkov in nagnenj? Ali sem tako slaboten, da se ne morem iznebiti svoje osebnosti, če vršna svoj posej? Ali se ne morem odpovedati preteklosti? Moja dolžnost je nadaljevati s to preiskavo. Klara sama bi mi ukazala, naj storim to. Ali bi se hotela ona poročiti s človekom, ki je osumljen zločinca? Nikdar. Radi Klare hočem torej vrniti svoj posej. Če je nedolžen, ji bo vrnjen; če je pa kriv, bo oproščena vsakega nadaljnjega stika s človekom, ki ni vreden njene ljubezni.

Stranke in s trankarstvo.

"Jutro" piše: Naša država je čisto parlamentarna. Vpliv kroje in v glavnem omejen na osebno inicijativno vladarja v nepolitičnih zadevah. V slučaju vladnih kriz je stvar kroje, presoditi, kakšno ministristvo more dobiti v parlamentu večino. V vseh državnih poslih je kroja vezana na predlog vlade. Vlada je pravi šef države, ona pa je izraz parlamenta.

V konstitucionalni državi je vpliv parlamenta in z njim strankarstva mnogo manjši kakor v parlamentarni državi. Parlament tvori stranke. Brez strank ni večine. Velike mase se morejo grupirati le v stranke. Čim večje so stranke toliko lažje gre parlamentarno delo in s tem tudi državni posli. Stranke in strankarstvo so že iz teh razlogov ogromne važnosti in vsak državljan ima dolžnost, baviti se s strankarskim problemom.

Pri nas je strankarstvo nesimpatična stvar, to pa vsled izrastkov političnega življenja. Ti izrastki so pojav boja in so žalibog neizogibni. Osebnih in korupejskih afer tvori po vsem svetu dobrodošlo agitacijsko sredstvo strank, kajti mase ne verjamejo toliko v programe, kolikor instinktivno iz prakse, kako se programi izvajajo, sklepaajo na vrednost strank. Naivno je misliti, da se politični boj more vršiti samo s hvalisanjem in pobijanjem programov. Zato je strankarski boj premožogokrat zelo osebne. Lažnjiva sentimentalnost je, tožiti, da je tak toj samo pri nas. Samo en pogled v francosko parlamentarno življenje nam dokazuje, da je praksa več kakor program.

Kdor čuti odgovornost za državne posle, se ne more odtegniti strankarskemu življenju. Tudi če mu včasih kakka poteza stranke ni simpatična, mora korakati z njo. Kjer se tvori volja velike mase, tam ne more odločevati mišljenje in čustvovanje posameznika. Kolektivno voljo predstavljajo voditelji, katere strankarji morejo izmenjati ali pa jim dajati navodila.

Strankarski problem v Jugoslaviji je kompliciran, ker smo dediči predvojnih strank, ki so nastale v čisto drugih razmerah. Tako imamo anahronizem plemenskih in tudi čisto lokalnih strank. V privremem narodnem predstavništvu je bil ta konglomerat toliko pestrejši, ker to narodno predstavništvo ni bilo izvoljeno, temveč se je vsaki stranki dalo nekaj zastopstva. Že iz tega samega dejstva si more razlagati vsakdo, zakaj je bilo to narodno predstavništvo delancemožno. V ustavotvornih skupščini se je stvar nekoliko popravila, a kar je tankaj milih drobcev izginilo, je novih prišlo zraven, ker so zastopane nove stranke, ki jih prej ni bilo. Kadar bodo volje v narodno skupščino tudi narodnosti, bo treba konsumirati še nekaj drobcev, da ozdravi parlamentarno življenje.

Po prevratu je nekaj časa izgledalo, da se razlika med radikali in demokrati ne bo trajno utisnila v novo skupščino. Prečanski politiki so dolgo premišljevali, v kolikor pripadajo strankam s programom sorodnim radikalnemu in samostojnemu, na katero stran naj se nagnejo. Pogajali in posvetovali so se na vse strani. Odločil pa je stvar Protić, ki je k sebi pritegnil sovinitstvene srbske struje iz Vojvodine, Bosne in Srema ter s tem obil spozoruz s prečanskimi demokrati. Komur je znan historijat Jugoslavije tekem vojne, za tega je razločnost pogledov Pašića na eni, in Draškovića in Davidovića na drugi strani, na našo državo bila očitvidna in je po Protičevem obzemu z Jošo Tomićem, pristop demokratov iz Slovenije, Hrvatske, Bosne in Dalmacije v veliko demokratsko stranko bil čisto naravna posledica dogodkov med vojno, v črnevi in v novi državi.

Volitve niso prinesle odločitve na eno ne na drugo stran. — Zato je bila nujnost sama od sebe podana, da mora sodelovati radikalna in demokratska stranka v vladi. Mnogi so se nadejali, da zemljoradniška stranka, naslanjajoč se na demagoško ograrno geslo izpodrine radikalno demokratsko pozicije in pritisne obe ti dve stranki v defenzivo. A prišlo je drugače. Zemljoradniško geslo je izgubilo na privlačnosti in je zemljoradniška strank apravzaprav samo cepljenje sicer povsem demokratskih elementov, katero cepljenje otežuje tvorbo velike stranke, ki bi mogla za daljšo dobo prevzeti odgovornosti in izvesti velik gospodarski program. Tudi komunisti so padli. Večina njih ne gre k socijalistom.

Zato pa dokler ne trastejo formacije, ki jih danes niti v približnih konturah ni videti, ostaneta dva glavna tabora: radikali in demokrati. Kakšen bo izid tekmovanja ni še jasno. Dokler živi Nikola Pašić, se zdi, da se razmerje ne bo bistveno spremenilo. Za njim pa tudi ni nikogar, ki bi mogel prevzeti vodstvo z enakim ugledom. Protić ga je izgubil in njegova opozicija izpodjeda korenine stranki. Če bodo demokrati organizacijo svoje stranke provedli dosledno, bodo brez dvoma potokli radikale. To je tem bolj gotovo, ker stranke srbskimi in strankaradi-kalci najbolj na desno, in se vse ostale stranke demokratom mnogo bližje, nego radikali, s katerimi nočejo imeti nobenega posla.

Kdor končno ve, da se politična usoda države nujno odločuje v srbskem delu naroda, bo strankarski problem v naši državi presojal po izidu borb med demokrati in radikali v Srbiji.

Marsikdo, ki razmer ne pozna, je že svetloval, naj bi se obe veliki državni stranki združili v eno. To je nemogoče. Gotovo je, da v istem trenutku nastaneta na levi in desni dve novi stranki, ki bi pobijali uzio: iz dveh strank bi preko noči nastale tri.

V Sloveniji ni toliko izrazitega smisla za strankarstvo kakor v Srbiji. Delavstvo in kmečke mase močno fluktuirajo in uravnavaajo svoj glas tik pred volitvami po trenutnih utisih. To je znak politične nezrelosti ki odpira mnogo polja za nesolidno agitacijo in demagogijo. Inteligenca je seveda prisiljena, se opredeliti. Klerikalna inteligenca tvori enotno fronto, napredna pa, kakor povsod drugod, je nagnjena, da se cepi. Malo ima smisla za vodstvo mas, skoro nobenega pa za ocenjevanje strankarskih problemov.

Evo primer: Dober prišak JDS napiše, da on ostane stranki zvest do smrti, pa misli, da bi bila dobra poteza, ustvariti iz naših disidentov "radikalno" stranko v Sloveniji. Uvideva, da noben klerikalec ne pojde v radikalno stranko, priznava, da je NSS po programu isto kot JDS, ali on bi ne zavidal, da se demokrati razcepijo v demokrate in radikale. Zakaj to? Ker potem bodo radikaleci po njegovem mnenju, če se enkrat spro z demokrati, morali iz Slovenije vzeti v vlado mesto klerikalov — svoje radikale.

Načrt je dober. Približno kakor povest o ježu in zajcu ki sta dirkala čez travnik. Račun pa ima to pogršečk da se da tako prevrati samo zajec. V politiki odloča moč in število in malo drugega. Če bi demokratska stranka delila vloge po ježevem receptu, bi predvsem izgubila vse mandate, ki bi jih pa dobili drugi, ne pa takozvani radikali. Ob današnji situaciji je vsako cepljenje izvrstna opora klerikalizma.

Strankarski problem v Sloveniji je nganka zase, katere naj nihče ne rešuje prenglajeno, da ne obsedi med dvema stoloma. Bližnji razvoj dogodkov nam samo veleva, da sklenimo svoje vrste najožje, d apoustimo prazno kritiziranje in se vsi odprimo delu in da skušamo ujediniti pod našo zastavo vse, kar priznava demokratska načela. Ako osebe in osebna nasprotja zavirajo to konsolidacijo, se morajo ta nasprotja izravnati, da bomo čestno vršili svojo nalogo kot skrajno krilo demokratske stranke na severni in zapadni granici Jugoslavije.

Memoari grofa Witteje pred-fr. akademijo znanosti.

Francoska akademija moralnih in političnih znanosti obeta veliko politično senzacijo. Njen član Lacour poseduje namreč izvrstna besedilo memoarov grofa Witteja, slavnega ruskega diplomata in nekdanjega ministrskega predsednika. Lacourjevo ime jamči za resnost in verodostojnost. Memoare namerava prečitati na prvi seji imenovane akademije izjavil pa je že sedaj o njih sledeče:

— Dragoecni rokopijs grofa Witteja je iskala ruska policija takoj po njegovi smrti leta 1915. Policija carja Nikolaja II. je hotela za vsako ceno priti do tega rokopijsa ga je zama iskala po vsej Rusiji. Prišla je celo v Biarritz v Francijo, kjer je imel grof Witte svojo vilo. Vdrla je v vilo in jo natančno preiskala, a rokopijsa, za katerim je brskala, ni našla. Bil je namreč shranjen v neki banki v Biarritzu. Kmalu po znano vsemu svetu, zakaj je carjeva policija tako marljivo iskala ta rokopijs. Vse, kar morem povedati o rokopijsu pred čitanjem v akademiji, je to, da je v njem opisana rusko - japonska vojna, portmoutska pogodba, misteriozni sestanek carja z nemškimi cesarjem Viljemom v Bjorku, reforma ruske ustave, veliko rusko posojilo leta 1906. itd.

Umevno je, da je ta izjava priznanega francoskega zgodovinarja Lacourja izzvala v časopisju splošno debato o memoarih grofa Witteja. Neki pariški list zatrjuje, da je grof Witte v svojih spominih podal o carju Nikolaju II. tako sliko, da boljševidkom nikdo ne bi smel zametiti, ako so ga umorili. Znani ruski revolucionar Bureev pa je ostro nastopil proti takemu tolmačenju še neobdelanih spominov, češ, da je treba z obsojajočimi komentarji počakati, dokler ni znana točna vsebina Wittejevih zapiskov.

Vsekakor se čitanje memoarjev v francoski akademiji pričakuje z veliko nestrpnostjo, akoprav nekateri listi trdijo, da je Lacourjeva izjava samo senzacija, s katero hoče vzbuditi zanimanje za delo akademije.

Francoski glas o vsenemški propagandi.

Predsednik francoske zbornice Peret je imel v Neuville govor, v katerem je izjavil med drugim: So li podane vse garancije, da moremo zabraniti poraženemu sovražniku nov napad? To vprašanje je pač upravičeno z ozirom na poročila iz Nemčije o vsenemškem delovanju in intrigah vojaške stranke, ki hoče kljub razorožitvi imeti močno vojsko in vojni material. Imeti moramo odprte oči in zasledovati moramo dogodke onstran Rena. Čeprav nimamo pravice dvomiti o dobri volji momentane nemške vlade, vendar smo upravičeni zahtevati, da se pokaže ta dobra volja tudi v dejanjih. Pod dozvojnima miroljubnim nazivom obrambne organizacije se skriva vsenemški duh, ki je skozi 40 let pripravljval najstrašnejši atentat. Francoski narod zahteva, da preženemo s horizonta oblake, ki nam grozijo.

ADVERTISEMENTS.

— IŠČE SE ALOJZIJ ZEMLJAK, ki se je pred 7 leti preselil iz domovine v Cleveland, Ohio. Zadnji njegov naslov se je glasil 1418 East 40th Street, Cleveland, Ohio. Naproša se on, kakor vsak drugi, kateri bi vedel za njegov sedanji naslov, da ga prijavi podpisaneemu konzulatu.
Consulate General of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes.
443 W. 22nd St., New York City.
(8-11-10)

CUNARD-ANCHOR

Največji, najhitrejši parniki na svetu. Izborna postrežba potnikom. V našem mestu ali blizu je lokalni ali pošast.

V Jugoslavijo, Bolgarsko, Rumunsko in Madžarsko
Dobrotvorno, Traja in Reko

ITALIA - 29. okt.
Šifkarto \$103. — Davek \$5.

Preko Cherbourga in Southamptona:
BERGARIA 20. okt.
AQUANIA 22. okt.
GARMANIA 5. nov.

ADVERTISEMENTS.

KRETANJE PARNIKOV

Kedaj približno odplujejo iz New Yorka.

LA SAVOIE	12 okt.	Havre	GOTHLAND	17 nov.	Genoa
FRANCE	15 okt.	Havre	TOULAIN	19 nov.	Havre
OLYMPIC	15 okt.	Cherbourg	ZEELAND	19 nov.	Cherbourg
PRES. WILSON	15 okt.	Trst	ARGENTINA	19 nov.	Trst
RYNDAM	15 okt.	Boulogne	POTOMAC	19 nov.	Bremen
ZEELAND	15 okt.	Cherbourg	LAFAYETTE	19 nov.	Havre
HUDSON	15 okt.	Bremen	RYNDAM	23 nov.	Boulogne
LA TOURAINE	19 okt.	Havre	MANCHURIA	23 nov.	Cherbourg
LEOPOLDINA	20 okt.	Havre	PARIS	26 nov.	Havre
BERENGARIA	20 okt.	Cherbourg	KROONLAND	26 nov.	Havre
KROONLAND	22 okt.	Cherbourg	N. AMSTERDAM	26 nov.	Hamburg
LAFAYETTE	22 okt.	Havre	AMERICA	30 nov.	Boulogne
N. AMSTERDAM	22 okt.	Boulogne	ADRIATIC	29 nov.	Bremen
ORDUNA	22 okt.	Hamburg	MONGOLIA	1 dec.	Hamburg
PR. MATOIKO	22 okt.	Bremen	LAPLAND	2 dec.	Cherbourg
AQUANTIA	25 okt.	Cherbourg	GARMANIA	3 dec.	Cherbourg
MONGOLIA	25 okt.	Hamburg	PRES. WILSON	3 dec.	Trst
FINLAND	25 okt.	Genoa	RYNDAM	3 dec.	Bremen
LAPLAND	25 okt.	Cherbourg	NOORDAM	3 dec.	Boulogne
LA LORRAINE	29 okt.	Havre	ARABIC	6 dec.	Genoa
NOORDAM	29 okt.	Boulogne	G. WASHINGTON	8 dec.	Bremen
SAXONIA	29 okt.	Hamburg	SAXONIA	8 dec.	Hamburg
ITALIA	29 okt.	Trst	FINLAND	10 dec.	Cherbourg
AMERICA	1 nov.	Cherbourg	PR. MATOIKO	10 dec.	Bremen
ADRIATIC	2 nov.	Cherbourg	OLYMPIC	10 dec.	Boulogne
PARIS	2 nov.	Havre	ROTTERDAM	10 dec.	Boulogne
ARABIC	3 nov.	Genoa	ORDUNA	10 dec.	Hamburg
GARMANIA	5 nov.	Cherbourg	SAXONIA	13 dec.	Cherbourg
FINLAND	5 nov.	Cherbourg	AQUANTIA	13 dec.	Cherbourg
RYNDAM	5 nov.	Hamburg	MINNEKAHDA	13 dec.	Hamburg
MINNEKAHDA	5 nov.	Hamburg	ZEELAND	24 dec.	Cherbourg
BELVEDERE	5 nov.	Trst	RYNDAM	24 dec.	Boulogne
WASHINGTON	8 nov.	Cherbourg	ORBITA	24 dec.	Hamburg
ROCHAMBEAU	8 nov.	Havre	ADRIATIC	28 dec.	Cherbourg
ORBITA	12 nov.	Hamburg	N. AMSTERDAM	31 dec.	Boulogne
POTOMAC	12 nov.	Bremen	POTOMAC	31 dec.	Boulogne
REGINA	12 nov.	Genoa	ARGENTINA	12 jan.	Bremen
ROTTERDAM	12 nov.	Boulogne			
AQUANTIA	16 nov.	Cherbourg			

Glede cen za vozne listke in vse druge pojasnila, obrnite se na tvrdko: FRANK SAKSEE STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

Naznanilo.

Jugoslovanski generalni konzulat v New Yorku obvešča vse prizadete, da je postava o tukšah z dne 27. junija tega leta stopila v veljavo 1. tega meseca.

Iza prvega oktobra so take oziroma pristojbine sledeče:
za pronoje 40 centov;
za priloge, tikajoče se prošnje, vsaka 10 centov;
za izdajanje, podaljšanje ali obnovitev potnega lista:
za šest mesecev 2 dolarja;
za eno leto 4 dolarja;
za potno knjižico 1 dolar.

O P O M B A.

Pri izdajanju ali obnavljanju potnih listov je treba plačati pristojbino tudi za čas, ko ni bil potni list obnovljen ali ker ni bil pravočasno vzet.

Vsled tega morajo državljani prejšnje kraljevine Srbije plačati za vsakih šest mesecev izza prihoda v Ameriko do danes po dva dolarja in dva dolarja za bodočih šest mesecev. Državljanji Južne Srbije plačajo takso kot Srbianci, toda ta taksa se jim računa od 1. januarja 1913. Osebe iz vseh drugih pokrajin, katere danes tvorijo sestavni del kraljevine Slovencev, Srbov in Hrvatov imajo plačati od 1. januarja 1919 pa do danes za vsakih šest mesecev po dva dolarja in dva dolarja za prihodnjih šest mesecev. One osebe ki imajo potne liste prejšnje kraljevine Srbije ali kraljevine Slovencev, Srbov in Hrvatov, pa jim je rok potekel, morajo plačati ob pribliki obnovitve ali predložitve potnih listov, od dneva, ko je potni list izgubljen veljav, pa do danes, za vsakih šest mesecev po dva dolarja in dva dolarja za prihodnjih šest mesecev. Prosto voljejem se taksa računa od dneva vrnitve v Ameriko.

Pri iskanju potnega lista mora vsak plačati razen takse za izdajanje ali obnavljanje še takso za prošnjo, vizum in knjižico. Vsi oni državljani današnje kraljevine, ki niso bili podaniki prejšnje kraljevine Srbije, morajo plačati za potni list: takso za potni list 12 dolarjev, takso za prošnjo 40 centov, takso za vizum 60 centov in takso za knjižico en dolar. Vsega skupaj torej štirinajst dolarjev. Tak potni list bi bil v veljavi do konca tega leta. Če kdo želi imeti potni list ter ne misli takoj odpotovati, mu ni potreba pošiljati za vizum 60 centov.

V JUGOSLAVIJO

Hitra zveza z vsemi točkami v Jugoslaviji. Dobra in zadostna hrana, zaprti prostori. Velik prostor na krovu. Vse udobnost modernega parnika.

RED STAR LINE

ODPLUJE VSAK TEDEN

Pomel 58-62 North River, New York	
KROONLAND } Plymouth	22. okt.
LAPLAND } Cherbourg	29. okt.
FINLAND } Antwerpen	5. nov.
ZEELAND } Antwerpen	19. nov.
SAMLAND (Hamburg, Libava in Gdansk) (Samo 3. razred.)	30. nov.

AMERICAN LINE

MONGOLIA (v Vigo, Cherbourg Hamburg in Gdansk)	26. okt.
MINNEKAHDA (v Hamburg in Gdansk)	5. nov.
MANCHURIA (Hamburg in Gdansk preko Cherbourga)	5. nov.

VSE VODNE PROGE DO POLJSKE.

WHITE STAR

ADRIATIC (v Cherbourg)	2. nov.
OLYMPIC (v Southampton)	22. oktobra
iz New Yorka, Napolj in Genova:	
GOTHLAND (samo 3. razred)	27. nov.
New York in Boston — Azari, Gibraltar, Napoli in Genova.	
CRETIC	29. oktobra
ARABIC (prejdi Berlin)	29. oktobra
Največji parnik v redni službi s južnoevropskimi pristanišči.	

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE COMPANY

120 parnikov — 1,200,000 ton.
BROADWAY, NEW YORK
ali pri lokalnih agentih.

COSULICH ČRTA

Direktno potovanje v Dubrovnik (Gravosa) in Trst.

PRES. WILSON	15. okt.
BELVEDERE	1. nov.
ARGENTINA	19. nov.
PRES. WILSON	3. dec.

Cene za Trst in Reko so:
Pres. Wilson \$115 in \$5 davka.
Argentina in Belvedere \$103 in \$5 davka.

Potom listov izdanih za vsa kraljevine v Jugoslaviji in Srbiji. Različni ugodnosti prvga, drugega in tretjega razreda. Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & Co.

Passenger Department
2 West Street New York

HOLLAND AMERICAN LINE

Potovanje v Jugoslavijo preko Boulogne, Sur-Mer in Rotterdam. Val parniki, ki odplujejo iz New Yorka so na dva vjaka.

RYNDAM	15. okt.
NIUW AMSTERAM	22. okt.
NOORDAM	29. okt.
ROTTERDAM	12. nov.

Val parniki imajo za tretji razred sobe za 2, 4 in 6 oseb. Cena za 3 razred iz New Yorka do Ljubljane \$100, do Zagreba \$101 ter \$5 vojnega davka.

Za pojasnila in cene vprašajte pri:
HOLLAND-AMERICAN LINE
21-24 State Street New York

COLUMBIA GRAMOFONE

od \$30.00 — \$250.00
VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH!
Izposaj nove zaloge slavskih inpartitnih "Honorarij" rekordov.
Dobrotvorno delite pri:
VICTOR NARVSEK, 331 Green St., Cananagh, Pa.

Dospelo je novo suho grozdje.

Multretel zelo sladko debelo jagode, boksa 50 funtov .. \$8.
Ciper grozdje največje in najsladkije jagode, boksa 50 funtov .. \$8.
Malo črno grško grozdje, zelo sladko, boksa 50 funtov .. \$8.
Polite 51. na račun vsake boksa 50 funtov in posli bomo takoj odpremo.

BALCAN IMPORTE CO.
81-83 Cherry St. New York, N. Y.

Evakuacija Baranje končana. Izvršene so priprave za likvidacijo baranjske županije. Vsi uradniki so bili že tudi porazmeščeni po drugih mestih in kraljevini. Na ta način je evakuacija Baranje končana. Pod našo upravo je stal samo še majhen trikot med Donavo in Dravo.